

Naisen
paras
ystävä

Tuula-Liina Varis

WSOY

Tuula-Liina Varis

NAISEN
PARAS YSTÄVÄ

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Kiitos
WSOY:n kirjallisuussäätiö
Kirjastoapurahalautakunta

© TUULA-LIINA VARIS JA WSOY 2014

ISBN 978-951-0-40764-6

PAINETTU EU:SSA

Mikolle

MÄTÄ MÄTÄ MIES

*Mä olen mätä mätä mies
ihan mätä läpeensä
mä olen mätä mätä mies
en yhtään häpeä.
Mä olen mätä kiireestä
ja kantapäähän asti
en tanssi en mä kainoilen
ja pelkään kamalasti.*

(JOHN LENNON: JOHN LENNON PANEE OMAAN,
SUOM. ANSELM HOLLO)

*Sieluni on hauras; mieleni kerros on ohut,
ja tunteet ja kuvitelmat läpäisevät sen helposti.*

(BOB SLOCUM JOSEPH HELLERIN ROMAANISSA
JOTAKIN ON TAPAHTUNUT,
SUOM. ERKKI VAINIKKALA)

I .

Nainen tuli sivukujalta, ylitti kadun viistosti suoja-
tiestä piittaamatta ja asettui kävelemään kymmen-
kunta metriä hänen edellään. Pintaa nuoleva ohut-
kankainen leninki paljasti pakaroitien muodot. Har-
tioille ulottuvat runsaat vaaleat kiharat, kauniit
pohkeet, hoikat nilkat. Jalkaterät oli pakotettu paksu-
pohjaisiin sandaaleihin, joiden läpinäkyvään, huiman
korkeaan kiilakorkoon oli upotettu oranssin gerbe-
ran näköinen kukka. Kömpelön mustan olkalaukun
hihna kulki olan yli, iso laukku pompahteli lonkkaa
vasten. Nainen kipitti lyhyin askelin, lantio keinui,
pakarat elivät kankaan alla, vauhditti itseään vähän
etukenossa kuin talutettuna kävelemään opetteleva
pikkulapsi, jonka jalat eivät tottele niin nopeasti kuin
pää haluaisi. Askel horjahteli, ja välillä nilkka lipsahti
vaarallisen näköisesti.

Sugar, hän ajatteli ja kuvitteli itsensä kulkemassa
Tony Curtisina Marilynin perässä Chicagon asema-
laiturilla. Ei kuitenkaan korkkarit jalassa.

Kun nainen pysähtyi ja rupesi molemmin käsin kaivelemaan isoa laukkuaan, hänkin hiljensi vauhtiaan. Laukusta putosi muistikirjan kokoinen punainen esine, mutta nainen lähti taas liikkeelle sitä huomaamatta. Hän lisäsi vauhtiaan, kohdalle päästyään hän näki, että esine oli lompakko. Hän nosti sen ja vilkaisi sisään. Kolme kaksikymppistä, kolikkotasussa jotain, niin vähä kannattaa aina palauttaa. Hän tihensi askeliaan, tavoitti naisen ja laski kätensä tämän olalle. Nainen säpsähti, kääntyi rajusti, silmät säikähdyksestä selällään. Kiihtyneessä hengityksessä haiskahti vasta siemaistu viini. Kulmakarvojen väliin kuroutui kiukkuinen ryppy. Tämä putosi, hän sanoi ja ojensi lompakon ennen kuin nainen ehti sanoa mitään. Nainen nappasi lompakon, kurkisti sisään, henkäisi jestas, käännähti ja jatkoi kipitystään. Hän maleksi perässä, antoi välimatkan kasvaa. Parinkymmenen metrin päässä nainen äkkiä pysähtyi, kääntyi ja huikkasi.

Anteeks tosiaan ja kiitti kauheesti, mutta mä pelästyin kamalasti, kun kävit kiinni, ja mulla on hirveä kiire.

Hän huitaisi kättään.

Kävit kiinni. Minä en ikinä käy kiinni, minä kosketan kuin höyhenellä.

Helvetin kuuma. Ilma väreili kuin hankkiutuisi johonkin kiinteään olomuotoon. Nyt sitä jo ennemminkin nieli kuin hengitti. Paita liimautui nihkeänä

selkään, vaikka se oli ohutta, ilmavaa puuvillaa. Niska oli märkä. Farkkuposakka, jota hän riiputti sormikoukussa olkapäällään, tuntui painavan kymmenen kiloa.

Mannerilmaston kesää, oli se välittäjä hymähtänyt, kun hän oli hölmönä äimistellyt: Onks täällä aina tällaista? Näin pohjoisessa? Jyväskylän korkeuvella, se korjasi. Talavella on kyllä melekosesti viilempää.

Saatanan savolainen.

Missä hevон kuudessa se kaljabaari oikein on?

Punatiilinen ostari tuli näkyviin etuoikealla, katollaan marketin, kampaajan, pankin ja fysioterapian mainokset. Ja baarin, nimeltään Kolumbus, niin kuin välittäjä oli hänelle sanonutkin. Ite kukin tässä huurteisen tarvihtis, vaan ei passaa työajalla, välittäjä sanoi ja korjasi naama happamana näyttökyltin autonsa takapoksiin. Oliko hän ollut ainoa näytössä kävijä? Eikä hänkään vakavasti otettava, oli se sen heti nähnyt. Huvikseen hän oli mennytkin, haaveensa ajamana, kun näki kyltin tyhjän liikehuoneiston ovenpielessä.

Mihinkään korpiprovinssin persläpeen hän ei tosin haavettaan sijoittanut.

Mutta Outi oli täällä. Jossain tässä pikkukaupungissa oli Outi, jonkin rakennuksen jossakin huone-tilassa, hoikkana, viileänä, varmana, vilkkaana, selittämässä jotakin älykästä, lyhyttukkainen pojanpää kääntyillen, kädet elehtien.

Kaunis Outi. Korvaamaton.
Vielä hän sen olinpaikan selvittäisi.
Raivo nousi kuin hapan röyhtäisy.
Minua ei jätetä!

Baarin edustan epätasaisella sementtilaatoituksella oli muutaman pöydän terassi, kaiteen reunalla pari pitkää kukkaruukkua, joissa tummanpunaisia pelargonioita, pöydillä mainostuhkakupit ja kolmen päällä olutfirman päivänvarjo. Asiakkaita oli pari miesporukkaa, toisessa kiukkuisen näköinen, intiaaniksi ruskettunut laiha nainenkin, ilmeisesti laskemassa siippansa tuoppeja ja jokaisen uuden jälkeen vaatimassa, että se olisi viimeinen. Ei se itsekään vettä juonut. Vakiväkeä selvästi, tuttuja tyyppejä hänenkin työpaikaltaan.

Siltä työpaikalta, joka hänellä vielä äsken oli.

Kolme asiaa, tai oikeastaan neljä, oli pomo sanonut. Sä lintsaat. Sä laskutat kassan ohi. Sä otat drinkkejä vastaan naisasiakkailta. Sä saat potkut.

Luolamaisessa sisätilassa ei ollut ainuttakaan asiakasta. Tyttö luki baaritiskin takana Iltalehteä, jonka etusivun pääotsikosta hän erotti osan: Kansa raivostui... Kansa raivostuu nykyään joka päivä, miten ollenkaan pystymme suojautumaan kansan rai-volta? hän sanoi tytölle, joka vilkaisi häneen hämmästyneenä, sanomatta sanaakaan. Hän tilasi hana-oluen, vei sen ulos ja istui tyhjään pöytään varjon

alle. Naisettoman pöydän porukasta yksi riisui paitansa, paljasti pahasti palaneen selkensä ja sai aikaan naurunrähäkän. Lompakon pudottaja syöksähti kulman takaa hermostuneen näköisenä, kipitti suoraan sisään kapakkaan ja viipyi niin pitkään, että hän arveli sen kuuluvan henkilökuntaan. Se huomasi hänet vasta, kun tuli siidereinään ulos. Hymyili, nosti kätensä korkealle ja vilkutti kuin hän olisi kauempainakin kuin parin pöydän päässä. Hän hymyili takaisin ja heilautti kättään. Nainen lähti tulemaan.

Mahtuuko tähän?

Noin hoikka leidi mahtuu ihan mihin vaan. Ja varsinkin tähän.

Hän ponkaksi pystyyn ja veti naiselle tuolin.

Ai kun kohteliasta, kiitos. Ei tässä paikassa juuri pääse huomaavaisuuteen tottumaan.

Nainen ojensi kätensä ja sanoi: Piia. Kahdella iillä.

Hän tarttui käteen, nosti sen lähelle kasvojaan kuin aikoisi suudella kämmenselkää, mutta pusersi vain kevyesti. Käsi oli hikinen.

Jon. Ilman iitä.

Nainen istui, työnsi olkalaukkunsa maahan jalkojensa väliin ja hörppäsi lasistaan.

Tämän sidukan mä olen ansainnut. Kaamee päivä. Ja pankki perhana kiinni, myöhästyin muutaman minsan, vaikka ravasin kuin hevonen.

Harmittava takaisku. Tai riippuu tietysti pankki-asiasta.

Nainen pani päänsä kallelleen ja hymyili niukasti. Ihan hyvällä asialla olisin ollut. Pankin kannalta-kin. En ihan vain kuljettamassa jaloissani hiekkaa parketille. Et ole paikkakuntalaisia.

En. En vielä.

Oletsa muuttamassa tänne?

Siltä näyttää.

Mihin hommiin, jos saa olla utelias?

Saa olla. Tulin tänne työhaastatteluun. Poliisitalolle. Tai työhöntulokeskusteluun ennemminkin, asia on jo selvä.

Ihan totta, oletsa poliisi?

Hommat rikosylikonstaapelina alkaa ensi kuun alusta.

Ihan totta, mahtavaa. Mä istun poliisin kanssa käljällä, tätä ei ole mun elämässä tapahtunut.

Ehkä tämä ei ole viimeinen kerta.

Nainen vilkaisi jaloissaan olevaa laukkua, loi häneen pitkän silmäyksen, työnsi kasvonsa lähemmäksi ja vakavoitui luottamukselliseksi.

Kun sä olet poliisi, mä voinkin kertoa sulle, mikä big big big problem mulla on.

Nainen tönäisi laukkua jalallaan.

Mulla on tossa laukussa rahaa 258 700 euroa.

Hän nosti kulmakarvojaan ja kumartui lähemmäs naista.

Puhu hiljaa, herrajumala. Mikä juttu tämä oikein on?

Nainen työnsi kasvonsa vielä lähemmäksi ja alkoi supattaa.

Mä olen just eronnut. Mun mies, se on lääkäri, rakastui sairaalassa – se on tuo korkea vaalea rakennuskompleksi sun selkäs takana – nuoreen hoitsuun ja jätti minut kuin nallin kalliolle. Olisihan mun pitänyt osata ennakoida, mäkin olin nuori hoitsu, kun se rakastui minuun. No, enivei, se halusi eron, se muuttaa tän uuden naisensa kanssa töihin Hesaan. Ei kestä kuulemma enää tätä takapajulaa ja sen juoruakkoja. Minua se lähtee karkuun, luulee, että rupean roikkumaan. Kai se on muuttanut jo. Se vei parhaat kamat, auton, arvotaiteen ja kesämökin. Mulle jäi meidän rivitaloasunto sillä ehdolla, etten vaadi mitään elatusmaksuja. Se piti mua kotirouvana koko avioliiton ajan, kuin kaapissa, jumaliste, olisi se joutunut maksamaan, jos mä olisin ollut tiukkana, vaikka lapsia ei olekaan.

Ei kuulosta kovin epäoikeudenmukaiselta ositukselta.

Nainen hymyili niin että hampaat näkyivät. Etuhampaissa oli huulipunaa.

No joo, kämpppä on kyllä arvokas. Mutta hittoako minä teen parinsadan neliön lukealilla? Enkä mä tänne aio jäädä. Hoitajille on hommia, vaikka ne olisi olleet kymmenen vuotta pois työelämästä. Ajattelin lähteä kokonaan pois tästä paskamaasta, ainakin Norjassa ja kuulemma Lontoossakin on meikäläisille

kova kysyntä. Asunnonkin järkkäävät. Ei Helsingin seudulta rivitaloasunnon hinnalla saisikaan kuin rupiset kolme huonetta jostain lähiöstä. Ja mitä mä muutenkaan Hesassa, törmään vielä rakastavaisiin.

Ja myit sitten sen lukaalin.

No niin myin. Myyvä rätkäytin, ja nyt on rahaa. Ja aikaa funtsia vaihtoehtoja. Kämpän osti yksi vanha pariskunta, niin kilttejä ja sööttejä ihmisiä, että hävetti ottaa niiltä niin paljon rahaa. Mutta ei ne edes yrittäneet tinkiä. Olivat koko elämänsä säästäneet, että saisivat tällaisen unelma-asunnon.

Hyvinhän sulle sitten kävi.

No joo. Mutta ne oli säästäneet villasukkaan tai mihin lie patjan alle, se ei mulle kuulu. Ja ne maksoivat käteisellä, kuvittele, selvällä rahalla viimeistä senttiä myöten. Sanoivat, etteivät olleet koskaan luottaneet pankkeihin, palkkatilit oli heti tyhjenetty ja rahat pantu varmempaan talteen. Kovasti oli sitten pelottanut, kun euro tuli ja oli pakko vaihtaa markat toiseksi valuutaksi. Vähitellen kävivät vaihtamassa eri konttoreissa, joskus naapurikunnassakin. Minähän olin ihan haavi auki, ja välittäjä vaan pyöriteli silmiään. Ei siinä mitään voinut tehdä, ne olisivat peruneet kaupan, jos ei olisi suostuttu.

Koska tämä tapahtui?

Tänään. Aamupäivällä. Ja mulla on nyt tossa laukussa yli kaks ja puolsataatuhatta euroa. Helvetin hermostuttavaa. Mä halusin ne heti pankkiin. Siksi

mä melkein juoksin tänne, mutta pankki perhana oli jo kiinni.

Unohduitko kauppaa juhlimaan?

Vähän sinne päin. Miten ne pankissa tämmöiseen rahalastiin suhtautuu? Sano sinä, kun olet poliisi.

Kyllä kai ne rahanpesua epäilee, kun yhtäkkiä kaa-tuu tiskille kassillinen rahaa. Ei pankit nykyisin muu-tenkaan tykkää setelirahasta, sen käsittely on kallista, vaatii ihmistyövoimaa ja vie aikaa. Jotkut konttorit ei ota käteistä vastaan ollenkaan. Sun olis pitänyt todis-taa, että rahat on saatu rehellisessä asuntokaupassa. Kai sulla on mukana kauppakirja.

On se tuossa laukussa.

Nainen nosti laukun syliinsä ja alkoi kaivella sitä.

Perhana, mä olen jumaliste unohtanut ne paperit kotiin. Fak fak fak.

Yrität huomenna uudestaan.

Niin kai sitten. Mutta mulla on kyllä epämukava olo. Helpotti, kun sai kertoa luotettavalle ihmiselle.

Mistä sinä minun luotettavuuteni tiedät? Minähän voin kaapata kassin ja juosta.

Älä viitti. Sähän olet poliisi. Ja palautit lompakon-kin. Nyt mä tarjoan sulle yhden viileän valkoviinin, kun sä kuuntelet mua ja olet niin kiva. Kelpaako?

Ilman muuta, kiitos.

Nainen jätti laukun tuolin alle. Hän tuijotti sitä kuin kaniini kobraa. Paljon rahaa. Sillä hän ratkai-sisi pitkäksi aikaa erinäiset ongelmansa. Helpompi

tapaus ei voisi olla. Hän ravisti ajatuksen mielestään. Hän on vastikään tässä kaupungissa virkaan nimetty rikosylikonstaapeli Jon Lind. Hän ei varasta. Miksi hän tänne hakeutui? Koska kaipasi rauhallisempaa elämää. Hän haluaa raastavan avioeron ja huoltajuuskiistojen jälkeen uuden alun elämälleen. Kaksi suloista lasta jäi vaimolle – Petrus ja Annina – ja vaimo kieroili yksinhuoltajuuden, koettaa estää tapaamiset. Terhi. Se on vaimon nimi.

Piia tuli kahden viinilasin kanssa. He skoolasivat. Piia katsoi häneen kiinteästi.

Sä olet kiltin näköinen.

Kiltin?

Hän tiesi olevansa kiltin näköinen, ei sitä hänelle ensimmäistä kertaa sanottu. Ihan ookoo, vähän pyöreänaamainen sinisilmäinen suomalainen mies, jonka parta kasvoi tummana ja sankkana, mutta tukka oli ohut eikä minkään värinen.

Ai anteeksi, miehet ei tietenkään tykkää, että niitä sanoo kiltin näköiseksi. Ei ollut tarkoitus loukata.

Ei mitään anteeksi. Kiltin näköisyys on hyvä ominaisuus. Poliisimiehellä varsinkin. Herättää luottamusta.

Just niin.

Hän kertoi naiselle tarinansa, halusi avautua, kun Piiakin oli ollut niin avomielinen ja luottanut häneen. Vaimon mielestä hän on parantumattoman luonne-

häiriöinen, epäluotettava paska. Ja joka jumalan matonpätkästä ja vanhasta kattilasta tapeltiin, vaikka ei hän olisi niistä välittänyt, mutta vaimon piti asennoitua niin kuin hän olisi kiihkeästi halunnut kaiken. Kirjat vei hyllyistä viimeistä myöten. Ethän sä mitään luekaan, sähän olet poliisi, se sanoi.

Hän antoi äänensä vajota.

Vaimon mielestä minä en muuta tarvitse kuin ali-vuokralaishuoneen ilman keittomahdollisuutta. Jos sitäkään. Niin että kevyt on maallinen taakka muuttajalla.

Hän painoi katseen lasiinsa ja huokaisi. Piia tarttui hänen käteensä.

Naisen viha on kamala. Kyllä mä tiedän. Mun eksän eka vaimo repi melkein silmät mun päästä. Eksä jankutti, että mun pitää ymmärtää sitä, se on kokenut kauhean elämänpettymyksen. Kestin kymmenen vuotta sen itkupaskasoittoja ja haukkumisia ja yrityksiä pyydystää eksä takaisin, ja olisin kestänyt pitempäänkin, jos se likka ei olisi ilmestynyt kuvioihin.

Oli perhe ja koti, ja yhtäkkiä ei ole mitään. Kyllä se syö miestä. Kai se sitten on minun syytani kaikki.

Piia puristi hänen kättään.

Aika hoitaa. Älä ajattele sitä nyt. Sinä olet kiva ihminen. Älykäs ja lämmin.

Piia hymyili niin leveästi, että yläleuan poskihampaistossa paljastui aukko, ja taputti häntä kädelle.

Muutaman sekunnin ajaksi hänet täytti raivo. Juuri noin Outi taputti häntä kädelle. Vähätteli. Mitätöi. Osoitti, miten lapsellinen hän oli, miten vähän hänen tarpeillaan ja tunteillaan oli merkitystä.

Pese, akka huulipuna hampaistasi ja hanki implantti, nythän sulla on rahaa.

Hän ei sanonut sitä. Hän hymyili ja tyhjensi lasinsa parilla kulauksella.

Mutta nyt juhlietaan sun kauppojasi ja minun työpaikkaani. Minun vuoroni tarjota.

Hän osti tiskiltä kokonaisen karahvin talon viiniä. Nainen latki innokkaasti, ei edes huomannut, ettei hän juonut kuin lasillisen.

Hän joutui tukemaan gerbera-koroillaan horjahtelevaa naista, joka painautui kuumana ja hiestä kosteana hänen kylkeään vasten. Naisen laukku riippui nyt hänen olkapäällään. Kanna sitä tuota, nainen oli sanonut. Hien kitkerä hajahdus sekoittui viinin, parfyymien, deodorantin, hiuslakan ja meikkivoiteiden kanssa ellottavaksi cocktailiksi, joka pani hänet hengittämään varovasti suun kautta. Hänen mieleensä välähti samanlainen kokemus, hiukan vanhempi nainen, hiukan lihavampi, nuhjuinen satiiniaamutakki, viinan, hien ja halvan parfyymien yhteislöyhkä raskaasti häntä vasten painautuneessa velttolihaisessa vartalossa, häpeä, joka nousi, vaikka oltiin ulkopuolisten katseilta näkymättömissä, kotona.

Intiimin läheisyyden nostama inho. Ja hän oli niin nuorikin, lapsi hän oli.

He kulkivat läpi rehevän omakotialueen, raskas helle lepäsi tyhjien pihojen yllä. Liian kuuma pihatoille, liian kuuma käryttää lihanpaloja grillissä, liian kuuma ylipäätään olla ulkona. Nainen oli sopertelukunnossa, itkeä pirautti, kun kukaan ei ymmärrä, millaista helvettä hänen elämänsä on, mutta piristyi, kun he lähestyivät kaksikerroksista tummien ovien, ikkunakehysten ja parvekekaiteitten jäsentämää valkotiilistä rivitaloa. Sälekaihtimet oli laskettu alas kaikissa ikkunoissa.

Tässä mä asun.

Nainen kaivoi laukustaan avainnippun ja oikean avaimen löydettyään päästi kimakan naurun.

Nyt vois vaikka karaoket järkätä, kun kaikki on mökeillään ja matkoillaan. Paitsi yksi tuolla päädyssä. Akka on varsinainen rivitalokyttä, ei ikinä lähde mihinkään ostaria kauemmas, mutta tietää tarkasti toisten menemiset ja tulemiset.

Onko se nytkin kotona?

Mistä mä tiedän. Tai ei se varmaan ole, kun ei raottele säleverhojaan. Tai sitten se on nokosilla. Mä voin huutaa sille. Meeri hei, Meeri, tuu ikkunaan! Tuu kattomaan, mikä mies mulla nyt on kierroksessa. Se onkin semmonen mies, että se voi panna sut vaikka linnaan naapurien vakoilusta ja salakuuntelusta. Meeri, hei Meeri!

Avaa nyt se ovi.

Juu juu. Raottuuko säleverho?

Ei raotu.

Vahinko. Sä olisit voinut vilauttaa sille virkamerkkiäs.

Hän työnsi naisen ovesta sisään ja meni itse perässä. Nainen potkaisu ähkäisten kengät jalastaan ja tassutteli paljain jaloin avaraan oleskelutilaan, asetui keskelle lattiaa ja levitti kätensä.

Tällaista täällä on. Alakerrassa olohuone, keittiö-osasto ja ruokailutila, eksän kirjasto-työhuone, vessa, kylmiö... Yläkerrassa on makuuhuoneet ja sauna-osasto. Tuosta lasiovesta mennään pihalle. Haluatko opastetun kiertokävelyn?

Kiitos, ei ole tarpeen.

Kämpä oli lähes autio. Keskellä oleskelutilaa oli iso kulmasohva, valkoista nahkaa, sen edessä lasipintainen pöytä. Keittiöalue oli sellainen kuin ne nykyään ovat, sen erotti olohuoneesta baarimainen tiski, sen yläpuolella lasioviset kaapit ja niiden keskellä valtava teräksinen liesikupu. Tiskin edessä oli kolme korkeaa baarijakkaraa, ruokailutilassa vaatimaton pyöreä pöytä ja neljä pinnatuolia. Tuotu ilmeisesti korvaamaan eksän viemää finimpää ruokasalin kalustoa. Ei tauluja, vain taulujen jättämiä vaaleita neliöitä, ei mattoja. Hän kurkkasi työhuoneeseen. Se oli tyhjä. Ei kalusteita, ei edes verhoja ikkunassa. Parkettilattia oli pölystä himmeä. Nuupahtanut viiri-

vehka roikotti veltoja lehtiään ruukussa lattialla pihanpuoleisen ison ikkunan alla.

Nainen pyörähti kädet yhä levällään.

Avioeron autius leijaili huoneissa, Piia lausui. Sen mä luin kerran naistenlehden julkkishaastattelusta. Oli niin runollista, että jäi mieleen. Saat pitää sen, minkä toitkin, eksä sanoi. Vei kaiken, paitsi sohvan, siitä se ei tykännyt. On kuulemma nousukasmainen. Ja astioita on, vaikka sukupäivälliset pitäisi. Ja liinavaatteita vaikka komppanialle. Uusi muija ei kuulemma halua syödä mun käyttämistä astioista eikä maata lakanoissa, joissa mä olen maannut.

Ei taida olla ihan köyhä, kun on varaa nirsoilla.

No hitto. Eksä hankkii sille vaikka kultalautaset ja luonnonsilkkilakanat, niin sekaisin se on päästään. Äijäparka. Se on niin vanhakin. Viiskytyviis. Eikä se mimmi ole kolmeekymmentäkään.

Eksäsi on sitten paljon sinuakin vanhempi.

Kakstoista vuotta.

Luulin, että paljon enemmän.

Nainen kikatti.

Etkä luullut. Mutta kiitos kumminkin. Istu. Mä haen meille jotain juotavaa.

Hän istahti sohvalle ja katsoi, kun naisen pyöreä takapuoli keikkui kohti keittiötilaa. Hän vilkaisi pöydällä lojuvia papereita. Siinähan se kauppakirja oli. Ja kuitti maksetusta välittäjänpalkkiosta, hänen nel-

jän kuukauden palkkansa. Myyjälle oli jätetty viikko muuttoaikaa, hän luki kauppakirjasta.

Sohvan selustalle oli heitetty pitkä silkkinen huivi, liukuvärjätty niin, että väri vaihtui purppurasta tulenpunaisen ja oranssin kautta vaaleankeltaiseen ja siitä takaisin. Auringonlaskun värit. Hän ei ollut ikinä nähnyt niin kaunista silkkihuivia, ei niin ohutta, niin hohtavaa, niin silkkisen silkkistä, ei värejä, jotka ääri-viivattomasti sulautuivat toisiinsa ja vaihtuivat. Hän liu'utti huivia sormiensa välissä, se valui ohuena ja liukkaana, ja silti se varmaan oli vahva kuin köysi. Hämähäkin seitti, luonnon ihmeteko, melkein näkymättömän ohut, luja kuin teräslanka. Paljon paremmin kuin porsaanpunanahkaiselle omistajalleen huivi sopisi löyhänä seppeleenä Outin kapeaan kaulaan tai turbaaniksi kiedottuna Outin pojanpäähän, korostamaan Outin mustia kulmia ja ripsiä ja kirkasta vaaleaa ihoa.

Mitä tuo nainen hänessä näki? Tavallisen keskimittaisen miehen. Pyöreähkö naama, lyhyeksi kynitty maantien värinen tukka, nuoruuden finniin jäljiltä hiukan röpöliäiseksi jäänyt iho, mustasankaiset, kullikkaat lasit. Ruiskukan siniset silmät, joiden kirkasta katsetta silmälasien linssit korostivat, hyväntahtoinen ilme. Tavallistakin luotettavamman näköinen suomalainen mies. Käsittämätöntä, miten kiltiltä ja hyväntahtoiselta sinun tapaisesi paskiainen osaa näyttää, katsekin kirkas kuin lapsella, oli Outi sanonut.

Tykkäisitkö syödä jotain? nainen huusi keittiöstä.

Kiitos ei.

Hyvä. Ei mulla paljon mitään olisikaan. Ei itselle viitsi laittaa eikä paljon ostaakaan.

Nainen tuli toisessa kädessään sipsipussi, toisessa kulho suolapähkinöitä, laski ne pöydälle ja kääntyi takaisin.

Mä tuon vielä valkkaria. Sitä kyllä on. Aina. Kyllä kylmiöön mahtuu.

Hän osoitti papereita.

Tuossahan se kauppakirja on.

Niinpä näkyy. Täytyy heti huomenaamalla hoitaa. Tai heti, kun on herätty.

Heti kun on herätty. Sanoiko se niin?

Hän vilkaisi naista alta kulmain, kehitti kasvoilleen niukan hymyn ja sai naiselta leveän takaisin.

Ehkä mun ei olisi pitänytäkään myydä kämppää. Olisin saanut sinusta hyvän alivuokralaisen. Meistä olisi voinut tulla ihan bestikset. Potentiaalia olisi, sen sanon ihan pintatuntemuksella ja naisen vaitolla.

Sanos muuta. Se olisi ollut onnenpotku. Ei mulla mitään tietoa kämppistä vielä olekaan.

Nainen sipaisi kämmenselällä hänen poskeaan, ja hän värähti. Se huomasi sen, naurahti matalasti. Se lähti hakemaan kylmiöstä viinipullon, vei sen keittiöön ja kurotti laseja kaapista, käänsi vesihanaa ja alkoi huuhtoa laseja.

Ihan harmaita nää lasit. Mun tiskaus on sattuneesta syystä ollut viime aikoina semmoista huljutelua. Voisitko tulla avaamaan pullon? Eikös viinipullon avaaminen ole miehen tehtävä?

Yksi niistä, joo.

Hänen kätensä tärisivät. Hän otti huivin käteensä, puristi sen päät nyrkkeihinsä, kietaisi kierroksen kangasta kämmenten ympäri, kiskaisi voimalla, ja tärinä lakkasi. Hän nousi ja käveli rauhallisin askelein keittiöön. Nainen seiso i selin tiskipöydän ääressä lasien pesuun keskittyneenä, vesi syöksyi kohisten altaaseen. Hän astui naisen taakse, kiersi huivin hellin ottein hänen ympärilleen niin että käsivarret jäivät huivin lenkkiin, hieraisi vyötärön seudulta, kuljetti käsiään hitaasti ylöspäin ja sipaisi rintoja, painoi ensin poskensa, sitten huulensa naisen kaulaa vasten. Nainen kohotti päänsä, huokasi, voihkaisi, pää taipui, kaula kaartui tarjolle pitkänä ja paljaana. Hän sujautti huivin naisen kaulan ympärille, hellästi, hellästi, sitaisi solmun, naisen käsi nousi epäröiden kaulalle, hän kiskaisi voimalla ja niin nopeasti, että nainen ei ehtinyt päästää äännähdystäkään, ja sitten ei enää pystynyt, suu aukesi, kurkku korahti pari kertaa, sen jälkeen taistelu oli äänetön, naisen kädet huitoivat, tavoittelivat huivia, vartalo kaartui kaa ralle taaksepäin, polvet koukistuivat, kädet huitoivat ja haparoivat, huitoivat ja haparoivat, rimpuilu

tuntui kestävän iäisyyden. Hänen päässään takoi räikeä kova ääni. Minussa on kaikki voima. Minulla on kaikki valta. Minulla on kaikki valta. Valta ja voima, valta ja voima. Minä olen jumala.

Kun naisen jalat pettivät ja hän lysähti veltttona lattialle, jumalallinen vallan ja voiman tunto pakeni silmänräpäyksessä. Hän katsoi jaloissaan lojuvaa olentoa, kuollutta ihmistä, verentungoksesta punaiseksi paisunutta naamaa, pullistuneita elottomia silmiä, ulos työntynyttä kieltä, sotkuista tukkaa, joka oli juurista tummaa, kukikasta hetaletta hänen yllään, likaisia jalkapohjia, kantapäiden karkeata ihoa, ylös kiertynyttä helmaa, joka paljasti reisien kuhmurat ja mustat stringit. Surkeat naurettavat stringit. Häntä oksetti. Jalat alkoivat täristä ja kohta hän oli rajun vapinan kourissa kiireestä kantapäähän. Hänet valtasi kauhu. Ei naisen vaan itsensä takia. Nainen oli tarpeeton eläjä, huorahtava juoppo, turha ihminen. Elävä tai kuollut, ketä kiinnostaa. Mutta mitä minä tein itselleni? Miksi minä tein tämän teon? En pääse ikinä eroon, en tästä naisesta enkä tästä teosta. Tapoin ihmisen ja sidoin itseni häneen loppuiäkseni. Minä tässä olen mennyttä kalua, pakoon juokseva saalis loppuelämäni. Mitä minulle nyt tapahtuu?

Mitä Outi sanoo?

Ei paniikkia, ei paniikkia, ei paniikkia, hän alkoi hokea itselleen, kunnes vapina todellakin tuntui hel-

littävän. Tehty mikä tehty, nyt järki käteen, kylmä järki. Kaikkea ei ole menetetty, ehkä jotain jopa säävytetty. Hän jätti naisen ruumiin lojumaan, meni kylpyhuoneeseen, pesi kasvonsa kylmällä vedellä ja päänsä käsisuihkulla vessanpytyn päällä, hankasi ne froteepyyhkeellä, joka tuoksui naiselta niin, että häntä puistatti. Mutta pää viileni. Hän meni olohuoneeseen, istui sohvaan ja alkoi hengitellä rauhallisesti, hartiat alas, ilmaa sisään nenän kautta, ulos suun kautta mahan pohjasta asti.

Hitaasti, hitaasti, rauhoitu, älä läähätä.

Olo tasoittui, hän oli koossa. On tehtävä, mikä on tehtävä. Hän meni ruumiin luo, irrotti varovasti silkkihuivin kaulasta, jonka ihoon oli painunut vahva punainen juomu. Hän vei huivin olohuoneeseen, taitteli sen pieneksi neliöksi ja työnsi rahalaukuun. Kun ruumis löytyisi, tiedettäisiin heti, miten nainen oli tapettu. Mutta ei millä. Viikko muutto-aikaa, hänellä oli reilusti etumatkaa. Mutta minne kalmo, ettei se ensimmäisenä löytyisi, levittäisi löyhkää ympäri kämppää, ehkä naapureihin ja uloskin?

Kyllä kylmiöön mahtuu, sanoi naisen ääni hänen päässään.

Nyt olisivat näppylähanskat tarpeen, mutta niitä ei naisten huusholleista yleensä löydy. Kannattaa kuitenkin etsiä. Hän meni keittiöön, löysi tiskikaapista muovihansikkaat, veti ne käsiinsä, meni avaamaan kylmiön oven, tila oli avara kuin ravintolan kylmä-

varasto, hän tarttui naista kainaloiden alta ja raahasi hänet kylmiön lattialle. Kuin olisi raahannut teurasruhoa, ei sen kummempaa.

Ei ainakaan heti löydy. Eikä heti haise uusien omistajien nokkaan, jos tulevat tarkastuskäynnille ennen sovittua muuttopäivää. Eivätkä ne tule, tuommoiset vanhat kiltit pariskunnat, ne pakkaavat kotona kamojaan lastensa ja lastenlastensa avustuksella, jakavat niille vanhoja tavaroitaan. Ja illat istuvat keittiön pöydän ääressä teekupit nenän alla rupattelemassa siitä, millaista heidän elämänsä tulisi uudessa kodissa olemaan. Varmaan ne tunsivat ihan nuortuvansa siinä suunnitellessaan, olivat hyvillä mielin tavalla, jota hän ei ollut koskaan elämässään kokenut, eikä tulisi kokemaan.

Hän palasi olohuoneeseen, tarttui kauppakirjaan hanskat kädessä, vei sen keittiön tiskialtaaseen, löysi sytkäriin työtasolta ja sytytti paperit palamaan. Tuhkan hän huuhteli huolellisesti. Kauppa kyllä pian paljastuu, naapurin utelias akka paljastaa sen ensitietonaan, ja sitten kaiken, mitä naisen elämästä on onkinut selville, mutta voi kestää hetken, ennen kuin uudet omistajat löydetään. Jokainen etumatkan metri on tärkeä. Kaksi lasia seisoi kosteina tiskipöydällä, hän siirsi ne kuivauskaappiin. Hän äkkäsi avaamattoman viinipullon, tarttui siihen, meni kylmiön luo, avasi oven, varoi vilkaisemasta ruumista, pyyhki pullon ja asetti sen hyllylle toisten samanlaisten vie-

reen. Hän palasi keittiöön ja otti tiskikaapin käden-
sijassa riippuvan mikrokituliinan, meni olohuo-
neeseen ja pyyhki huolellisesti sohvapöydän lasikan-
nen ja sohvan kauttaaltaan käsinoja myöten. Mihin
minä vielä olen koskenut? Työhuoneen ovenripaan.
Hän meni ovelle ja pyyhki ovenrivat molemmin puo-
lin tarkasti. Hän palasi olohuoneeseen, riisui hansik-
kaat, työnsi ne ja mikrokituliinan rahalaukkuun.
Mitä vielä? Hän muisti käyttämänsä pyyhkeen, haki
sen kylpyhuoneesta, taitteli niin litteäksi kuin sai ja
työnsi laukkuun.

Hän seiso i olohuoneessa ja katseli ympärilleen. Ei
tappovälinettä näkyvissä, ei merkkejä kamppailusta,
ei sormenjälkiä, ei mitään merkkejä mistään. Voima
palasi hitaasti häneen, mieli keveni, tuli itsevarma,
lähes huoleton olo. Tästä selvittää n. Mitään pelättä-
vää ei ole.

Pitäisikö poistua pihaovesta? Ei, se ei vaikuttaisi
luontevalta, jos joku näkisi. Ja talohan oli tyhjä, pois-
tun asiallisesti etuovesta, lähden rauhallisesti käve-
lemään, kuin asiallinen mies, joka on käynyt talossa
asiallisella asialla. Huoneisto on ollut pitkään myyn-
nissä, mahdollisen ostajan käynti on tavanomaista.

Hän vilkaisu kelloaan. Vähän yli seitsemän. Hän
oli kulkenut naisen perässä kadulla kolme tuntia sit-
ten, istunut terassilla yli tunnin, viipynyt tässä talossa
puolisen tuntia. Jos naapurit näkisivät hänen lähte-
vän, he näkisivät myös, että hän oli käynyt täällä täy-

sin kunniallisissa tarkoituksissa, käväissyt vain. Jos naapurit näkisivät. Vielä olisi pitkään valoisaa, vielä hänet voisi bongata joku tiellä liikkuvia verhojensa takaa tarkkaileva kääpä. Kymmenet ihmiset voivat nähdä hänet lämpimänä, valoisana kesäiltana pikku-kaupungin pientaloalueen kapeilla sorateilla. Siitä on lähdettävä.

Hän otti olkalaukun, ei ripustanut sitä olalleen, vaan työnsi kainaloonsa kuin salkun, pani aurinkolasit päähänsä ja veti pusakan hihan sormien yli ennen kuin avasi oven, sai vastaansa helteisen leyhähdyksen, lähti vakain askelin kulkemaan läpi omakotija rivitaloasutuksen. Iltaa kohden ilma oli hitusen viilennyt, omakotitalojen pihoilla istui nyt ihmisiä keinuissa, jossain savusi grilli, mies hinkkasi kirkkaanpunaista autoa. Parilla pihalla riippui valkopyykkiä narulla, liikahtamatta tuulettomassa ilmassa, ja se toi hänen mieleensä häivähtävän muiston lapsuudesta, lämpimän muiston, siis jotakin poikkeuksellista. Valkoista tuoksuvaa pyykkiä tyyneessä kesäillassa, Outin kotona sen täytyi olla, ei ainakaan siinä vuokratalon romiskossa, jossa joskus oli ollut hänen kotinsa.

Vanhan puutalon säleaidan takana, portin tuntumassa vanha mies käänsi hitaasti lapiolla maata, kohottaautui hänen kulkiessaan ohi, pyyhkäisi hikeä niskastaan ja jäi katsomaan häntä. Hän nyökkäsi ja hymyili ystävällisesti. Kaunista kesäiltaa, hän toivotti.

Ukolle tuli kummastunut ilme. Miksi? Eikö tällaisissa pikkukylissä ollut tapana tervehtiä ihan tuntemattomiakin? Mutta tuskin sille naama mieleen jäi. Ei voinut jäädä. Tuommoinen hömähäntäny käppänä.

Hän ylitti valoristeykset, kun vihreä jalankulkuvalo paloi, hänellä ei ollut kiireen kierää, hän oli rauhallinen kulkija, joka nautti kävelystä myöhäiskesän illan lämmössä. Sillan kohdalla hän kääntyi oikealle, laskeutui mäen, oikealla kiskot, vasemmalla kimmentävä virta, joka vilkastui pieneksi koskeksi, ohitti isolla tontilla yksinäisenä tököttävän punatiilisen varaston, sitten rautatieaseman vanhat puurakennukset, päätyi joen rantapuiston reunalla sijaitsevan ison, valkean hotellin pihaan ja käveli sisään. Vastaanotossa seisoivat kymmenkunnan ihmisen ryhmä kovaäänisesti pulisevia venäläisiä, täyttivät pakaaseineen puoli aulaa. Ilma oli hajuvesien kyllästävä. Respan tytöllä oli täysi työmaa heidän kanssaan, tyttö ei edes nostanut päätään papereista. Isotissinen, lanteikas nainen, ilmeinen matkaopas, kääntyi tiskin edessä, pälpätti venäjää yhteen suuntaan ja suomea toiseen. Sisään olisi voinut tallustella vaikka karhu respan tytön huomaamatta.

Psykologinen trilleri rakkaudeksi kutsutusta pakkomielteestä

MIES ON SAAPUNUT elokuisen helteen uuvuttamaan itäsuomalaiseen pikkukaupunkiin etsimään kaikista naisistaan sitä ainoata, joka on rohjennut jättää hänet, ainoata, jota hän todella tarvitsee. Matka ei suju aivan niin kuin pitäisi, tilaisuus tekee varkaan ja tapahtuu rikos, sattumalta ja suunnittelematta, ja sen kohteenakin on henkilö, joka on tekijälle täysin yhäntekävä. Mutta mitä sisäisesti tapahtuu hurmaavalle miehelle, »naisen parhaalle ystävälle»? Ja kuka hän oikeastaan on? Sattumalta kesälomalla oleva viisikymppinen naiskomisario alkaa tutkia murhaa ja hänen perheensäkin kytkeytyy tapahtumien kulkuun.

Tuula-Liina Variksen romaani *Vaimoni* (2004) sai Vuoden johtolanka -palkinnon ja sen katsottiin avartavan dekkarin lajityyppiä. *Naisen paras ystävä* jatkaa laadukkaan psykologisen trillerin perinnettä.

